

OBSAH

ÚVODEM	10
Odkud a kam?	10
Život, vědění a věda	12

KAPITOLA / 1 /

Co je a jak se dělá biodromální psychologie? /Základní pojmy a metody/	17
Co je vývoj	17
Vývoj obecně 17 — Vývoj jedince 19	
Hybné síly duševního vývoje	23
Biologické hybné síly 23 — Sociální hybné síly 27 — Osobnost jako hybná síla vývoje 31 — Bio-psycho-sociální determinace duševního vývoje 33	
Průběhové formy duševního vývoje	37
Vzestup a pokles jednotlivých vlastností /kvantitativní změny/ 37 — Vývoj jako hierarchizace 38 — Kritické a senzitivní období 39 — Vývoj jako porušování a obnovování rovnováhy 40 — Pojem a problém vývojového stadia 42 — Vývojové krize 45	
Celoživotní duševní vývoj	49
Proč je nutná biodromální psychologie? 49 — Jak dlouho roste osobnost? 51 — Jak dělíme lidský život? 53	
Osnovné linie biodromálního vývoje	54
Tělesný vývoj 55 — Vyrovnávání se světem věcí a symbolů: poznávání, hra, tvorba, práce 55 — Nejblíže sociální vztahy 56 — Širší sociální vztahy 59 — Vztah k minulosti, přítomnosti a budoucnosti 59 — Vztah k vlastní osobě 60 — Poruchy duševního vývoje 62	
Jak se zkoumá celoživotní duševní vývoj?	63
Globální strategie vývojové psychologie 63 — Transverzální a longitudinální přístup 66 — Průměrné vývojové křivky a individuální rozdíly 70	

KAPITOLA / 2 /

Jednání první: Za oponou /Prenatální vývoj dítěte/	79
A do světa	82

KAPITOLA / 3 /

Nejdelší rok /Vývoj v kojeneckém období/	85
Kojenec roste	86
Vývoj pohyblivosti a vnímání v prvním roce	87
Vývoj inteligence	90
Kojenec mezi lidmi	91
Psychologické narození	95
Celý člověk je ústy	100
Jiný kraj — jiný mrav	104
Co vydrží takový kojeneček?	108

KAPITOLA / 4 /

Na vlastních nohou /Vývoj ve věku batolete — od prvních do třetích narozenin/	113
Jak rosteme a jak je to s tím batolením	113

Začínáme doopravdy mluvit	114
Jak si batole hraje	114
Pokroky ve škole myšlení	117
Společenský život batolete	118
Jiný kraj — jiný mrav /dokončení/	122
Hrníček	123
Já jsem já	124
Ne a nechci! /Negativistické stadium ve vývoji batolete/	125
Svoboda v řádu	128
KAPITOLA / 5 /	
Kouzelný svět předškoláka /Vývoj dítěte od 3 do 5 let/	131
Nastupuje matematika /Rozumový vývoj předškolního dítěte/	132
Dítě mezi dětmi	136
Fantazie, fantazie, fantazie /Hra, výtvarný projev a pohádka v životě předškolního dítěte/	138
Sám sobě soudcem /Vývoj svědomí u předškoláka/	144
Já s tátou, já s mámou	146
Tak pravil Freud	149
Odvaha — a strach	153
KAPITOLA / 6 /	
Strážlivý realista /Vývoj v mladším školním věku — od 6 do 11 let/	157
Tělesný vývoj školáka	158
Co znamená mítí filipa	160
Jaké je to ve škole?	161
Školní práce 162 — První obec 163 — Učitel 165	
Co s načatým odpolednem?	167
Kluci a holky — muži a ženy	169
Doma přeče jen nejlíp	170
Co dokážu ve velikém světě?	174
KAPITOLA / 7 /	
Čas první lásky /Pubescence — období od 11 do 15 let/	181
Metamorfóza /Tělesný vývoj v pubescenci/	184
Tak myslí vědci /Vývoj inteligence v pubescenci/	188
Volný čas	189
Život na sopce	191
Přijmout svou tvář	192
Já a vy — já a my /Pubescentovy vztahy k rodičům a vrstevníkům/	194
Zamilovanost — a sexualita	197
Křehké ideály	201
KAPITOLA / 8 /	
Na vrcholu mládí /Adolescence — vývoj od 15 do 20 let/	205
Na vrcholu krásy /Tělesný vývoj v adolescenci/	207
Na vrcholu inteligence?	209
Nemám čas!	213
Láska a sexualita dospívajících	215
Dobro — zlo — spravedlnost /Mravní vývoj v adolescenci/	224
Generace proti generaci	227
Kdo doopravdy jsem? /Adolescentní hledání a budování identity/	231
Formální hledisko 234 — Obsahové hledisko 235 — Proces nalézání a budování identity 236	
Azyl v zemi nikoho /Adolescentní moratorium/	238
Rituály dospělosti	241

KAPITOLA /9/

Zlatá dvacátá léta /Vývoj ve věku od 20 do 30 let/	247
Tělesný vývoj	251
Pracovní a společenské uplatnění dvacátníků	253
Jak si být blízko — a jak blízko si být? /Erotika, sexualita, intimita/	256
Vezmeme se — co jiného?	264
Proč se vlastně brát? 266 — Cesta k manželství 269 — A koho si vzít? 272 — Manželství = práce 276	

Mladá rodina	279
První manželství . . . první rozvod	287

KAPITOLA /10/

Životní poledne /Vývoj člověka od 30 do 40 let/	295
Děti a my, my a děti	298
Krize životního středu	301
Obrat do nitra 310 — Zpět k lidem 312	

KAPITOLA /11/

Druhý dech /Vývoj mezi 40 a 50 lety/	316
Tělo, čas a smrt	316
Jak vám slouží zdraví? 316 — Co vidíte v zrcadle? 322	
Čtyřicátník v zaměstnání	324
Žena a muž po čtyřicítce	327
Mezi generacemi	332
My a staří rodiče 333 — Život s dospívajícími 334 — Tcháňem a tchyní 338	

KAPITOLA /12/

Jaké je to po padesátce? /Vývoj od 50 do 60 let/	343
Tělesné změny po padesátce	344
Duševní úpadek — nebo růst?	350
Žena v muži — muž v ženě	357
Ten důchod!	359
Jak se na to těšíme 359 — Jaká jsou pravidla hry 361 — A oč jde především? 365	
Umíte stárnout?	387

KAPITOLA /13/

Přidat léta k životu — přidat život k létům /Životní cesta po šedesátce/	369
Tělesná involuce	371
Duševní involuce	375
Hrejme dál!	385
Kvete láska v každém věku?	387
Staří u mladých	393

KAPITOLA /14/

Nakonec o smrti	401
Jak jde smrt s námi životem	406
Umírání a smrt — těch druhých	412
Ve stínu smrti	416
Integrita — nebo zoufalství	420
Ohlédnutí	425
Dodatek: Vybrané demografické údaje	426
Seznam základní použité literatury a pramenů	430
Seznam reprodukováných uměleckých děl	431
Rejstřík	432